

REFERAT By- og Erhvervsstrategisk udvalg 2022-25 d. 12-06-2023

Mødedato Mandag d. 12. juni 2023 kl. 21:31

Mødested Udvalgsværelse 1

Indholdsfortegnelse

Meddelelser.....	3
Endelig godkendelse af idéoplæg for omdannelse af Bispeengbuen.....	4

Punkt 31: Meddelelser

00.22.04-P35-13-22

Sagsfremstilling

a. Status på udviklingen af Frederiksberg Hospital

Udvalget vil på mødet få en kort status på arbejdet med Frederiksberg Hospital herunder opsamling fra studietur til Aarhus, status på den igangværende borgerdialog samt uddybning af den videre proces i 2023.

b. Høring om forslag til lov om ændring af planloven og forskellige andre love

Plan- og Landdistriktsstyrelsen har sendt forslag til lov om ændring af planloven og forskellige andre love i høring. Bemærkninger til lovforslaget skal fremsendes senest den 23. juni 2023.

Lovforslaget er bygget op om en række temaer. By-, Kultur- og Miljøområdet kan hertil bemærke, at der er en række temaer i lovforslaget, som har relevans for kommune- og lokalplanlægningen i Frederiksberg Kommune, hvoraf kan nævnes følgende:

- Kommunerne får nye muligheder for at sikre bynatur. De foreslåede ændringer vil medføre, at kommunerne får bedre muligheder for at udvikle omfanget og kvaliteten af naturarealer i byerne, bl.a. ved at kunne sikre realisering af krav om etablering, beplantning og vækstbetingelser mv.
- Der indføres nye regler om lokalplanlægning for parkeringsforhold, herunder mulighed for at reservere parkeringspladser til bæredygtige mobilitetsformer som el- og delebiler, mulighed for at stille krav om opsætning af ladeinfrastruktur, samt mulighed for at planlægge for at der i et lokalplanområde ikke skal etableres parkeringspladser
- Kommunerne får mulighed for at lokalplanlægge for midlertidig anvendelse af arealer, der ligger i byzone
- Kommunerne får mulighed for at planlægge for anlæg til sikring mod oversvømmelse eller erosion (afværgeforanstaltninger), der ligger uden for lokalplanområdet
- Kommunerne får nye muligheder for at lokalplanlægge for beliggenheden af bygninger til religiøse formål
- Kommunerne får mulighed for at planlægge for private ungdomsboliger til studerende

Derudover indeholder lovforslaget en række forslag til forenklinger, administrative lettelser, smidiggørelse af klagesagsprocesser og andre justeringer.

By-, Kultur- og Miljøområdet udarbejder et høringssvar med bemærkninger til de emner, der har relevans for Frederiksberg Kommune. Høringssvaret fremsendes Plan- og Landdistriktsstyrelsen inden høringsfristen den 23. juni 2023 med forbehold for politisk godkendelse.

Overordnet peger lovforslaget i en positiv retning, der giver kommunerne bedre muligheder for at understøtte den grønne omstilling og den blandede by i planlægningen, herunder med nye muligheder for at stille krav i lokalplanlægningen til kvaliteten af ny bynatur, til at reservere parkeringspladser til bæredygtige mobilitetsformer samt til at planlægge for private ungdomsboliger til studerende.

Punkt 32: Endelig godkendelse af idéoplæg for omdannelse af Bispeengbuen

01.00.05-P00-12-22

Resume

Frederiksberg og Københavns Kommuner vedtog i juni 2019, at der skulle udarbejdes et fælles idéoplæg om Bispeengbuens fremtid. Arbejdet med idéoplægget er forløbet i to faser, som nu er afsluttet, og resultatet forelægges til politisk godkendelse. By- og Erhvervsstrategisk udvalg skal tage stilling til det endelige idéoplæg.

Beslutning

Et flertal i By- og Erhvervsstrategisk udvalg (Lone Loklindt, Malte Mathies Løcke, Sine Heltberg, Lotte Kofoed, Rasmus Holme Nielsen, Anders Storgaard, Helle Sjelle og Nikolaj Bøgh) indstiller, at idéoplægget godkendes som grundlag for det videre arbejde med omdannelse af området ved Bispeengbuen, idet flertallet tilkendegiver, at i forhold til videre undersøgelser af projektet og i forlængelse af drøftelserne på de politiske fællesmøder med Københavns Kommunes Teknik- og Miljøudvalg ønskes, at de tilstødende områder Ågadeparken og Lygte Å kan indgå i projektområdet. Dette skal sikre, at der kan gås videre med et større sammenhængende vandsystem, og at det undersøges, hvordan åen kan forlænges ind i disse tilstødende områder på grænsen mellem Københavns Kommune og Frederiksberg. Udvalget anmoder om, at forvaltningerne i tiden frem mod færdiggørelsen af statens forundersøgelse kvalificerer disse løsninger, ligesom der forudsættes samtænkning med klimatilpasning i Grøndals Å.

Flertallet understreger samtidig, at det foreliggende designforslag for området ikke skal anses for et færdigt forslag, men skal videreudvikles. Blandt andet stiller flertallet sig skeptisk over for idéen med så omfattende brug af de gamle betonelementer fra den nedrevne del af buen.

Et mindretal i By- og Erhvervsstrategisk udvalg (Jan E. Jørgensen) stemte imod.

Indstilling

By-, Kultur- og Miljøområdet indstiller,

at idéoplægget godkendes som grundlag for det videre arbejde med omdannelse af området ved Bispeengbuen.

Sagsfremstilling

By- og Erhvervsstrategisk udvalg udsatte på mødet den 22. maj 2023 sagen efter drøftelse.

By-, Kultur- og Miljøområdet kan oplyse, at et flertal i Teknik- og Miljøudvalget i Københavns Kommune den 22. maj 2023 besluttede at anbefale en indstilling om at godkende idéoplægget over for Økonomiudvalget og Borgerrepræsentationen, jf. bilag 10 hvor beslutningen fremgår. Af beslutningen fremgår endvidere, at et flertal i Teknik- og Miljøudvalget (Socialdemokratiet, Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti, Venstre, Enhedslisten og Alternativet) afgav følgende protokolbemærkning:

"Partierne forudsætter, at fremtidige indstillinger om dette projekt også omfatter Ågadeparken og stykket med Lygte Å, således at analysen dækker en større del af det sammenhængende vandsystem. Ligeledes forudsætter partierne, at forvaltningen i tiden frem mod statens forundersøgelser til efteråret kvalificerer, hvordan åen også åbnes i disse tilstødende områder."

By-, Kultur- og Miljøområdet kan i den forbindelse bemærke, at der i idéoplægget, bilag 4 side 42 og 43, er illustreret, hvordan vandprojektet kan udvides til også at omfatte Ågadeparken og Lygte Å, men det er ikke teknisk afklaret på samme niveau, som den del der ligger inden for projektområdets afgrænsning. Såfremt der er politisk ønske om at bakke op om Teknik- og Miljøudvalgets ønske om at kvalificere, hvordan åen også kan åbnes i disse tilstødende områder, vil forvaltningen sammen med Teknik- og Miljøforvaltningen i København undersøge muligheden for en yderligere kvalificering.

Endelig bemærkes, at Københavns Kommune i forbindelse med kommende budgetforhandlinger forventes at tage stilling til, om der skal igangsættes en samlet analyse af det københavnske ferskvandssystem. Analysen forventes at indeholde en analyse af muligheder og begrænsninger ved at lægge rørlagte vandløb eller dele af dem på overfladen. Heri indgår også Ladegårdsåen og Lygte å. Undersøgelsen vil kunne foregå parallelt med projektet om delvis nedrivning af Bispeengbuen.

Af bilag 11 fremgår svar på spørgsmål fremsat på By- og Erhvervsstrategisk møde d. 22. maj 2023 om potentiale for tilførsel af vand fra vandboringer ved Mariendalsvej og Hejrevej.

Tidligere sagsfremstilling (22. maj 2023)

Frederiksberg og Københavns Kommuner vedtog i juni 2019, at der skulle udarbejdes et fælles idéoplæg om Bispeengbuens fremtid. Analyse af alternativer til Bispeengbuen fra sagen i juni 2019 er vedlagt som bilag 1. Arbejdet med idéoplægget er forløbet i to faser, som nu er afsluttet, og resultatet forelægges til politisk godkendelse. I juni 2022 - ifm. afslutningen af fase 1 - besluttede Frederiksberg og Københavns Kommuner, at der i fase 2 skulle arbejdes videre med visionen om en delvis nedrivning, hvor den sydlige brobue af Bispeengbuen rives ned, og trafikken samles på den tilbageværende brobue. Opsamlingsnotat af visionsoplægget fra sagen i juni 2022 er vedlagt som bilag 2. Fase 2 er netop afsluttet, og det endelige idéoplæg fremlægges således til politisk behandling. Det endelige idéoplæg er en konkretisering i form af en helhedsplan af den valgte vision om en delvis nedrivning. Siden juni 2022 er der arbejdet videre med at skabe et sammenhængende grønt område med et åløb i form af et sammenhængende vandelement, reduceret trafikstøj, nye sti- og cykelforbindelser, bedre sammenhæng mellem bydelene samt mulighed for at håndtere skybrud. Oversigt over den politiske behandling er vedlagt i bilag 3.

Det endelige ideoplæg for omdannelse af bispeengen fremgår af bilag 4 og opsamlingsnotatet bilag 5. Oplægget er udfoldet inden for seks emner:

1. Landskab, natur og byrum

Identiteten for byrummet bliver en engpark med grønne og urbane elementer. Under den tilbageværende brobue udfoldes et aktivitetsbånd, der har vekslende belægninger og mulighed for aktiviteter jf. bilag 4 side 37. Herunder aktiviteter, som dem der foregår under buen i dag i regi af Urban 13, der er et socialøkonomisk spillested og -venue, gadeidræt, iværksætteri og fællesskab.

2. Regnvand og hydraulik

Ideoplægget illustrerer, at der med de nuværende vandmængder i den rørlagte å kan etableres et vandelement i form af et åløb, der cirkulerer hele året jf. bilag 4 side 45 og bilag 6. Vandet på overfladen recirkuleres via to reservoirer, hvortil der tilføres vand fra den rørlagte å to gange om året. Åløbet kan forlænges, så udspringet starter ved Lygte Å i parken ved Bispeengens legeplads og løber helt ned i Ågadeparken jf. bilag 4 side 42. Det er muligt i eventuelt senere faser at udvide vandprojektet til at omfatte et udvidet projektområde, der inkluderer Lygte Å og Ågadeparken. Ved skybrud kan der opstaves ca. 3.000 m³ vand i parken ved Bispeengbuen. For så vidt angår muligheden for at anvende skybrudsvand og hverdagsregn i projektets vandsystem for at øge vandvolumen, er det en mulighed, der kan afklares i eventuelt senere faser af projektet. Denne mulighed vil skulle tale ind i en overordnet planlægning for vandsystemet i Københavns Kommune. Teknik- og Miljøforvaltningen i Københavns Kommune bemærker, at eventuel vand fra klimaprojekter vil skulle renses før udledning, og at dette også kræver en overordnet planlægning og koordinering. Dette arbejde er Københavns Kommune i gang med.

3. Trafik, mobilitet og støj

Projektet giver nye muligheder for forbindelser på tværs af bydelene og for at opgradere sti- og cykelforbindelser jf. bilag 4 side 53. Med en hastighedsbegrænsning på 50 km/t på den tilbageværende bue forventes det muligt at reducere støjen for en væsentlig andel af de boliger, som i dag bliver belastet af trafikstøj fra Bispeengbuen, jf. bilag 7. Det er muligt mod en merpris at reducere støjen yderligere med opsætning af nye absorberende skærme.

4. Genbrug og nedtagning

For at bevare Bispeengbuens identitet og særlige historie indeholder idéoplægget bevaring af visse dele af buen jf. bilag 4 side 62. Det foreslås, at dele af den sydlige brobue står tilbage som et kulturelt spor og er med til at give identitet. Elementer, der nedtages, kan genbruges i parken som siddepladser, kanter eller belægninger.

5. Programmering, diversitet og tryk

Ideoplægget foreslår at give plads til forskellige og skiftende aktiviteter under den tilbageværende bue, der afspejler den mangfoldighed, der kendetegner området, og kan imødekomme skiftende behov og ønsker over tid jf. bilag 4 side 67.

6. Samtænkning med andre projekter

Ideoplægget forholder sig til de omkringliggende nærområder og viser, at sammenkobling er mulig evt. med mindre tilpasninger, herunder sammenkobling med Forandringsplanen for AKB Lundtoftegade og på et senere tidspunkt Den Grønne Boulevard. Projektet er samtænkt ift. relaterede projekter og forhindrer således ikke igangværende projekter om Ladegårds Å og forandringsplanen i Lundtoftegade.

Den statslige forundersøgelse af en delvis nedrivning af Bispeengbuen

Vejdirektoratet gennemfører en statslig forundersøgelse af en delvis nedrivning af Bispeengbuen med inddragelse af Frederiksberg og Københavns Kommuner. Der har været afholdt møder med Vejdirektoratet på embedsmandsniveau, hvor der er udvekslet oplysninger om undersøgelserne. Vejdirektoratet har desuden oplyst om deres proces for forundersøgelsen på det orienterende temamøde (med deltagelse fra hhv. By- og Erhvervsstrategisk Udvalg samt Teknik-

og Miljøudvalget) den 23. februar 2023. Statens forundersøgelse forventes afsluttet ultimo 2023. Vejdirektoratets foreløbige trafikberegninger indikerer på nuværende tidspunkt i lighed med kommunernes trafikanalyse foretaget i fase 1, at det vil være muligt at afvikle trafikken ved et scenarie med 2 spor i hver retning på den ene vejbro med en hastighedsbegrænsning på 50 km/t.

Finansiering

Totale udgifter for det samlede projekt er estimeret til ca. 663 mio. kr. i nutidsværdi 2022 jf. bilag 8. Heraf udgør udgifter til vejinfrastruktur (nedrivning, hovedrenovering af den tilbageværende bue, reetablering af støjværn samt tilpasning af vejforløb mv.) ca. 266 mio. kr. Udgifter til byrum (park, byrum, omlægning af gader og stianlæg, klimaforanstaltninger og vandelement mv.) udgør ca. 396 mio. kr. jf. bilag 8 side 22, hvor et estimat over anlægsomkostningerne for de enkelte dele er vist.

Derudover anføres en mulig besparelse i drift- og vedligeholdelse af Bispeengbuen på ca. 209 mio. kr. jf. bilag 8. Denne vurdering er forbundet med betydelig usikkerhed, idet ejerforhold og eventuel mulig medfinansiering afventer dialog med Staten. Det fremgår yderligere, at det maksimale bidrag fra takstfinansiering fra forsyningsselskaberne til skybrudssikring er estimeret til ca. 54 mio. kr. En endelig vurdering heraf er betinget af en samfundsøkonomisk beregning jf. ny serviceniveaubekendtgørelse (BEK nr. 2276 af 29/12/2020).

Det fremgår således, at restfinansieringen udgør ca. 400 mio. kr. i nutidsværdi 2022 jf. bilag 8. Beløbet er opgjort efter modregning af eventuel besparelse i drift- og vedligehold samt takstfinansiering til skybrudssikring.

Projektøkonomien er opgjort for det samlede projekt, og der er således ikke taget stilling til ejerskab og fordeling af udgifter mellem Frederiksberg Kommune, Københavns Kommune og Staten. Derudover kan forvaltningen i den forbindelse bemærke, at projektet er på et meget tidligt stade, og den forventede økonomi og tidsplan for det samlede projekt er derfor særdeles usikker.

By-, Kultur- og Miljøområdet bemærker yderligere, at der i fase 1 for scenariet om delvis nedrivning af Bispeengbuen blev estimeret en restfinansiering på ca. 236 mio. kr. i nutidsværdi 2022, mens restfinansieringen i fase 2 er estimeret til 400 mio. kr. i nutidsværdi 2022. Forskellen i nutidsværdi på ca. 164 mio. kr. kan tilskrives følgende forhold:

For byrumsdelen:

- ca. 69 mio. kr. i nye og opdaterede omkostninger, der er fremkommet pga. detaljeringen af idéoplægget i fase 2 (heraf ca. 50 mio. kr. i opdaterede omkostninger til etablering af park og byrum, etablering af gader og stier, nyt vandløb i park og klimaforanstaltninger samt forslag om to nye lysreguleringer).
- ca. 40 mio. kr. skyldes øgede omkostninger som følge af en markant øget prisudvikling på byggematerialer på 11,8 pct.
- ca. 29 mio. kr. skyldes den årlige prisudvikling på 2,2 pct. frem til anlægsfasens mulige afslutning i 2030 (jf. mulig tidsplan, bilag 5 side 11).

For vejinfrastrukturdelen:

- ca. 26 mio. kr. skyldes prisudvikling for omkostninger til vejinfrastruktur.

Omkostningerne er som beskrevet forbundet med usikkerhed, da projektet endnu er på et tidligt stadie. Estimatet vil blive kvalificeret i eventuelt senere faser af projektet. Anlægsomkostningernes risici er forsøgt minimeret ved fastsættelse af 20 pct. til uforudseelige udgifter samt et risikotillæg på 20 pct. for byrum og 50 pct. for infrastruktur. Disse risikotillæg er indeholdt i den økonomi, der er opgjort ovenfor.

Dialogproces

I fase 2 for idéoplægget, som er forløbet fra medio 2022 til medio 2023, er der sket en inddragelse af lokale borgere og interessenter gennem dialog i projektets kvarterpanel, bilaterale møder samt projektets Advisory Board med eksterne eksperter jf. bilag 4 side 14. I denne fase har drøftelserne især handlet om aktiviteter under buen samt udformningen af vandsystemet og koblingen til andre projekter i området. Derudover har dialogen i denne fase især handlet om tryk, aktiviteter, medskabelse og sammenhæng. Der er stor interesse for at lade lokale aktører videreudvikle deres aktiviteter og give dem plads. Der er også opmærksomhed på, at både vandet og stiforbindelserne tænkes ind i en større bymæssig kontekst.

Som en del af Københavns Kommunes normale inddragelsesprocedure har Nørrebro, Bispebjerg og Vanløse Lokaludvalg samt Borgerinitiativet Åbn Åen afgivet høringssvar jf. bilag 9. Sammenfattende udtrykkes der opbakning til projektet og

visionen om en delvis nedrivning af Bispeengbuen. Der udtrykkes en bekymring for, at projektet ikke tænkes ind i en større sammenhæng særligt med henblik på vandelementet, hvis ikke projektområdet udvides til at omfatte parken ved Bispeengens Legeplads, hvor Lygte Å er rørlagt, samt Ågadeparken. Der ytres også bekymring dels for om økonomien er retvisende, dels for de trafikale konsekvenser.

Teknik- og Miljøforvaltningen, Københavns Kommune samt By-, Kultur- og Miljøområdet vurderer, at projektforslaget i høj grad lever op til ønskerne fra lokaludvalg og borgere om et mere sammenhængende byområde med en urban engpark med vandelement i form af et åløb og mulighed for aktiviteter under buen. I forhold til bekymringerne om projektområde, trafik og økonomi vurderer forvaltningerne, at det i eventuelt fremtidige faser er muligt at udvide projektområdet, hvis der er politisk ønske om det, ligesom trafikale konsekvenser og økonomi også kvalificeres i eventuelt fremtidige projekteringsfaser.

Konsekvenser for parkering og træer

Der er i ideoplægget indtegnet 110 parkeringspladser, hvilket er en reduktion fra de 470 pladser, der i dag er til stede i området. Hoveddelen af de parkeringspladser, der foreslås nedlagt, ejes i dag af staten. Parkeringspladserne er alle placeret på terræn. Det præcise antal nedlagte parkeringspladser vil blive fastlagt i senere projekteringsfaser, som også skal politisk behandles.

Ideoplægget foreslår en grøn urban engpark, der i forhold til i dag vil bidrage til mere biodiversitet. Som udgangspunkt bliver eksisterende træer og begrønning i både Frederiksberg Kommune og Københavns Kommune bevaret. Konsekvenserne for de eksisterende træer skal afdækkes yderligere i senere faser.

Videre proces

Beslutning om idéoplægget kan udsættes til et senere tidspunkt for eksempelvis at afvente Vejdirektoratets forundersøgelse af en delvis nedrivning af Bispeengbuen eller Københavns Kommunes forundersøgelse af Den Grønne Boulevard.

Endvidere kan besluttes at afslutte projektet, hvilket forventes at indebære, at staten levetidsforlænger hele Bispeengbuen med 55 år omkring 2030-2031. By-, Kultur- og Miljøområdet bemærker, at Statens forundersøgelse af en delvis nedrivning af Bispeengbuen forventes offentliggjort ultimo 2023.

Hvis Kommunalbestyrelsen i Frederiksberg Kommune og Borgerrepræsentationen i Københavns Kommune godkender det endelige ideoplæg, vil Frederiksberg og Københavns Kommuner rette henvendelse til Transportministeren med henblik på at præsentere ideoplægget og visionen om en delvis nedrivning af Bispeengbuen og drøfte det fremadrettede samarbejde mellem Staten og Frederiksberg og Københavns Kommune.

By-, Kultur- og Miljøområdet og Københavns Kommune forventer at orientere hhv. By- og Erhvervsstrategisk udvalg og Teknik- og Miljøudvalget ultimo 2023 om resultaterne af statens forundersøgelse samt status på dialog med Staten.

Hvis der på et senere tidspunkt indgås aftale om en realiseringsmodel, skal Frederiksberg Kommune finde midler i kommende budgetforhandlinger.

By-, Kultur- og Miljørådets vurdering

By-, Kultur- og Miljøområdet vurderer, at idéoplægget i høj grad viser, hvordan områdets potentialer kan forløses. Løsningen er ikke til hinder for, at tilstødende projekter kan realiseres, og der kan besluttes mere omfattende indsatser i fremtiden, hvis man ønsker det. Bispeengbuen er ejet af staten, og realisering af projektet forudsætter derfor, at der kan opnås aftale mellem staten og de to kommuner om finansiering. Det bemærkes, at det kan vise sig vanskeligt for Frederiksberg Kommune at prioritere det forventede beløb til anlæg de kommende år.

Økonomi

Der er ingen økonomiske konsekvenser som følge af denne sag.

Borgmesterpåtegning

Nej

Behandling

By- og Erhvervsstrategisk udvalg, M, KB

Historik

Indstilling 22. maj 2023, pkt. 28:

By-, Kultur- og Miljøområdet indstiller, at idéoplægget godkendes som grundlag for det videre arbejde med omdannelse af området ved Bispeengbuen.

Beslutning fra By- og Erhvervsstrategisk udvalg 2022-25, 22. maj 2023, pkt. 28:
By- og Erhvervsstrategisk udvalg udsatte sagen efter drøftelse.

Bilag

Bilag 1 - Analyse af alternativer til Bispeengbuen, 2019

Bilag 2 - Bispeengen Visionsoplæg fase 1 2022 - Opsamlingsnotat

Bilag 3 - Overblik over politisk behandling

Bilag 4 - Idéoplæg for omdannelse af Bispeengen, fase 2

Bilag 5 - Idéoplæg for omdannelse af Bispeengen, fase 2 - Opsamlingsnotat

Bilag 6 - Notat Vandhåndtering

Bilag 7 - Notat Støj

Bilag 8 - Notat Økonomi

Bilag 9 - Hørings svar fra Åbn Åen og Nørrebro, Bispebjerg og Vanløse Lokaludvalg

Bilag 10 Referat TMU 22. maj 2023 Endelig godkendelse af idéoplæg for omdannelse af Bispeengbuen

Bilag 11 Svar på spørgsmål fra Rasmus Holme